

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

310/2022
CSN

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2 - 4454 din 01.08. 2022

La nr.310 din 15 iulie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea privind contracararea activității extremiste nr.54-XV din 21.02.2003.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>1939</u>		
"03"	<u>08</u>	2022
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8117 din 29.07.2022

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea privind contracararea activității extremiste nr.54-XV din 21.02.2003

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 15 iulie 2022, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 15 iulie 2022. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă autorul au menționat că proiectul are drept scop preîntâmpinarea interpretării și aplicării eronate a prevederilor Legii privind combaterea activităților extremiste în cazul simbolului utilizat zeci de ani de către cetățenii Republicii Moldova pentru comemorarea eroismului celor căzuți la datorie pe câmpurile de luptă în cel de-al Doilea Război Mondial – panglica bicoloră neagră/portocalie cunoscută în popor ca „Panglica Sfântul Gheorghe”.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune completarea Legii nr.54/2003 în vederea includerii panglicii bicoloră neagră/portocalie, cunoscută și ca „Panglica Sfântul Gheorghe”, în categoria panglicilor care nu constituie atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Analizând nota informativă și prevederile proiectului se constată că acesta promovează interesele persoanelor care consideră că:

-) instituirea panglicii bicoloră neagră/portocalie, ca distincție militară, este „*direct legată de istoria țării noastre*”;
-) aceasta decorație militară a rămas a fi și în zilele noastre un simbol al respectului pentru curajul personal, eroismul uman și vitejia în lupta împotriva răului;
-) prin purtarea acesteia are loc „*restabilirea justiției istorice*”, iar cetățenii au posibilitatea să-și manifeste respectul și aprecierea față de curajul și vitejia înaintașilor noștri.

Prin urmare, promovarea intereselor menționate supra nu asigură respectarea interesului public general, deoarece Codul contravențional al Republicii Moldova la art. 365/5 sancționează acțiunile de confecționare, vânzare, răspândire, deținere în vederea răspândirii și utilizarea în public a atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) *denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) *condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) *principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă conține compartimentele necesare și, prin urmare, corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la legea prenotată.

Concomitent, la două dintre compartimentele notei informative, autorului face următoarele mențiuni:

-) Avizarea și consultarea publică a proiectului – „*Proiectul nu necesită consultări publice*”;
-) Consultările expertizei anticorupție – „*Proiectul nu introduce elemente care ar oferi posibilități de corupere și nu necesită expertiza anticorupție*”.

Procedura avizării, consultării publice și efectuarea expertizei proiectului actului normativ este reglementată de articolele 32-38 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar aspectele invocate de către autor nu sunt reglementate de cadrul legal, respectiv nu pot fi apreciate drept excepții de la etapele și regulile elaborării proiectelor de acte normative (consultare publică și expertiza anticorupție).

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]*
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]*
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]*
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;*
- g) se evită tautologiile juridice;*
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]*”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului a fost identificat un conflict al normei propuse cu o prevedere din același articol al Legii nr.54/2003. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
La articolul unic din proiect	
Obiecții: Chiar dacă în proiect nu se menționează expres, în esență, propunerea autorului vine să permită exact ceea ce se interzice în același articol, și anume purtarea panglicii bicolore neagră/portocalie, pentru care Codul contravențional la art.365/5 prevede amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore, amendă de la 180 la 360 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, amendă de la 360 la 600 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. Aplicarea în practică a modificării propuse va crea un conflict intern al prevederilor de la art.1 lit.b) din Legea nr.54/2003, ceea ce va oferi posibilitatea interpretării și aplicării eronate, subiective, discreționare și diferențiate a acestora, în dependență de situație și interese. Astfel, dacă în prima propoziție de la art.1 lit.b) alineatul șase din Legea prenotată se menționează expres că „Prin atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, se înțeleg drapelele, benzile și panglicile colorate/de conștientizare (banda bicolură negru-portocaliu), emblemele [...]”, atunci modificarea propusă în proiect va submina prima prevedere, creând confuzii. Acest aspect va fi unul prielnic pentru apariția manifestărilor de corupție în contextul interpretării și aplicării normelor în cauză.	
Recomandări: <i>Excluderea din proiect a textului: „de asemenea benzile și panglicile purtate în cadrul evenimentelor consacrate sărbătorii Zilei Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru Independența Patriei – 9 mai”.</i>	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Concurența normelor de drept	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Încurajarea sau facilitarea actelor de:<ul style="list-style-type: none"> - corupere activă - corupere pasivă - trafic de influență - conflict de interese și/sau favoritism - îmbogățire ilicită - influențare necorespunzătoare - nerespectare a regimului cadourilor

- evaziune fiscală - escrocherie ● Legalizarea actelor de: - abuz de serviciu

IV. Concluzia expertizei

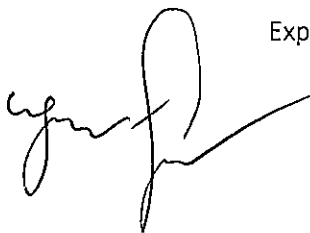
Proiectul legii pentru modificarea articolului 1 din Legea privind contracararea activității extremiste nr.54-XV din 21 februarie 2003 este promovat de către un deputat în Parlament, în scopul preîntâmpinării interpretării și aplicării eronate a prevederilor Legii privind combaterea activităților extremiste în cazul simbolului utilizat zeci de ani de către cetățenii Republicii Moldova pentru comemorarea eroismului celor căzuți la datorie pe câmpurile de luptă în cel de-al Doilea Război Mondial – panglica bicoloră neagră/portocalie cunoscută în popor ca „Panglica Sfântul Gheorghe”.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Proiectul nu corespunde interesului public general, deoarece va contribui la încălcarea drepturilor cetățenilor Republicii Moldova prin răspândirea atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție a fost identificat un conflict al normelor de drept. În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandării din prezentul raport de expertiză anticorupție.

29.07.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim Gheorghita, Inspector principal

